

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 5/2003 rd

Berättelsen om regeringens åtgärder under år 2002

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 maj 2003 berättelsen om regeringens åtgärder under år 2002 (B 4/2003 rd) till grundlagsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att lagutskottet skall lämna utlåtande till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Kirsti Rissanen och avdelningschef Esa Vesterbacka, justitieministeriet
- överinspektör Kari Haavisto, social- och hälsovårdsministeriet
- statsåklagare Päivi Hirvelä och statsåklagare Leena Metsäpelto, Riksåklagarämbetet
- forskare Heini Kainulainen, Rättspolitiska forskningsinstitutet
- överdirektör Maija Kukkonen, Kriminalvårdsväsendet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utgångspunkter

Utskottet har behandlat berättelsen utifrån de uttalanden som gäller utskottets ansvarsområde. Ett av uttalandena gäller arbetsministeriets förvaltningsområde och resten justitieministeriets förvaltningsområde. Det finns tolv sådana uttalanden i berättelsen. Dessutom går utskottet närmare in på ett uttalande om tillämpningen av bestämmelserna om sexualbrott, som godkänts på förslag av en ledamot.

Lagutskottet anser regeringens förklaringar och ställningstaganden till uttalandena berättigade. Med anledning av regeringens utredningar anför utskottet följande anmärkningar.

Uttalanden som skall strykas

Enligt regeringen föranleder följande uttalanden inga åtgärder längre:

- *Utredning av sådana personers bakgrund som arbetar med barn*
RP 8/1999 rd
- *Utvidgat förverkande av vinning*
RP 80/2000 rd
- *Forum för behandling av domstolsärenden*
RP 57/2000 rd

På förslag av lagutskottet antog riksdagen två uttalanden. I det ena uttalandet förutsätts att bestämmelser på förordningsnivå om forum för tjänsteåtal upphävs så snart som möjligt.

- *Avtal om arv, reglerna för värdering av företag och gårdsbruksegendom, lagen om skatt på arv och gåva*
RP 77/2000 rd

På förslag av lagutskottet antog riksdagen två uttalanden. I det ena förutsätts att reglerna för värdering av företag och gårdsbruksegendom vid arvsbeskattningen i lagen om skatt på arv och gåva ändras så att värderingen motsvarar nivån för 1993.

Utskottet omfattar regeringens uppfattning att uttalandena inte längre ger anledning till några åtgärder. De kan därför strykas enligt utskottets uppfattning.

- *Bestämmelserna om sexualbrott, tillämpning samt effekterna av översynen av bestämmelserna om sexualbrott*
RP 6/1997 rd, RP 117/1997 rd samt B 3/2002 rd

På förslag av ledamot Pirjo-Riitta Antvuori antog riksdagen den 15 juni 1998 ett uttalande om tillämpningen av bestämmelserna om sexualbrott. I uttalandet förutsatte riksdagen att regeringen i sin berättelse över regeringens verksamhet 2001 redogör för hur de nya bestämmelserna om sexualbrott tillämpas av myndigheterna och inom rättspraxis.

I berättelsen för 2001 (B 3/2002 rd) uppgav regeringen att information om hur myndigheter och domstolar hanterar sexualbrott ingår i Rättspolitiska forskningsinstitutets årliga publikation Rikollisuus-tilanne.

I sitt utlåtande om berättelsen framhöll lagutskottet att berättelsen inte innehåller den utredning som riksdagen förutsatt. Det är varken lämpligt eller tillräckligt med bara en hänvisning till en publikation från Rättspolitiska forskningsinstitutet. Riksdagen förutsatte att utredningen ingår i regeringens berättelse och ingen annanstans, eftersom utskottet då inom ramen för bestämmelserna om utskottets befogenheter i riksdagens arbetsordning hade haft ett givet tillfälle att analysera reformens effekter och att komma med synpunkter i frågan.

I samma utlåtande framhöll utskottet också att uttalandet på grund av sin formulering förfaller i samband med berättelsen för 2001. Men för att utskottet skall få den möjlighet att analysera bestämmelserna om sexualbrott som avsågs i uttalandet, föreslog utskottet att riksdagen antar ett uttalande om att regeringen i sin berättelse för 2002 tar in en utredning om hur de nya bestämmelserna om sexualbrott har tillämpats i myndighetsverksamhet och rättspraxis (LaUU 14/2002 rd). Uttalandet hänförde sig till översynen av bestämmelserna om våldtäkt i 20 kap. i strafflagen. I reformen delades bestämmelserna om brottsrekvisit och straff vid våldtäkt upp i tre grader i överensstämmelse med principerna i strafflagsreformen. Man befarade att reformen skulle leda till lindrigare straff om domstolarna och myndigheterna tar för vana att tillämpa den lindrigaste straffbestämmelsen, tvingande till sexuell handling, också på gärningar som bestämmelsen inte avser.

På grundval av utredningen i berättelsen och erhållen information framhåller lagutskottet att översynen av våldtäktsbestämmelserna i strafflagen inte har lett till lindrigare straffpraxis eller inkorrekt tillämpning av den lindrigaste straffbestämmelsen utom eventuellt i något enstaka fall. Straffen för våldtäkt har i själva verket blivit strängare. Redan omkring 1998 började domstolarna utdöma strängare straff, alltså ungefär ett år innan de nya bestämmelserna trädde i kraft. Åtalen för våldtäktsbrott har ökat sedan brottsrekvisitet vidgades och våldtäkt underställdes allmänt åtal.

På grundval av det ovanstående anser utskottet att uttalandena om sexualbrott inte längre föranleder några åtgärder.

Utlåtande

Lagutskottet anför som sitt utlåtande

*att grundlagsutskottet bör beakta det
som sägs ovan.*

Helsingfors den 28 maj 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuija Brax /gröna
vordf. Susanna Rahkonen /sd
medl. Esko Ahonen /cent
Reijo Kallio /sd
Petri Neittaanmäki /cent
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Lyly Rajala /kd

Tero Rönni /sd
Petri Salo /saml
Pertti Salovaara /cent
Minna Sirnö /vänst
Timo Soini /saf
Marja Tiura /saml
Jutta Urpilainen /sd
Jan Vapaavuori /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Timo Tuovinen.